

The background of the poster is a circular frame containing a dramatic scene of a forest fire. The sky is filled with intense orange and yellow flames, with dark smoke rising. In the foreground, the dark silhouettes of trees and tall, thin reeds or grasses are visible against the bright fire. The overall mood is one of danger and suspense.

ANE RIEL

PRYSKYŘICE

THRILLER

 PRYSKYŘICE

Copyright © Ane Riel, Copenhagen 2015
Published by agreement with
Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jan Šimral, 2020
Cover © Sabina Chalupová, 2020
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2020

ISBN 978-80-277-0509-2 (pdf)

ANE RIEL
PRYSKYŘICE

VENDETA

LIVIE

Když táta v bílém pokoji zabil babičku, byla tam tma jako v pytli. Stála jsem u postele. Carl taky, ale toho si nikdy nevšímal. Přihodilo se to na Štědrý den brzy ráno. Trochu sněžilo, ale o bílých Vánocích nemohla být ani řeč.

Tenkrát ještě bylo všechno jinak. Stalo se to předtím, než se tátovy věci nahromadily tak, že už se nedalo chodit do obýváku. A předtím, než máma natolik ztloustla, že už ani nevycházela z ložnice. Ale stalo se to až *potom*, co nahlásili, že jsem umřela, abych nemusela chodit do školy.

Nebo to bylo předtím? Nemám zrovna dobrou paměť na to, co se kdy stalo, časové údaje mi dost splývají. První roky života se zdají být nekonečně dlouhé. Jak mi teď vysvětlila ta paní, je to proto, že člověk všechno zažívá poprvé. Všechno na něj proto silně působí, všemu se diví a čas pak ubíhá pomaleji.

Tehdy v mém životě každopádně byla spousta věcí, které na mě silně působily a kterým jsem se divila. Například vražda mojí babičky.

No nic. Náš vánoční stromek visel ze stropu. Nebylo to nic převratného, táta totiž věšel na strop spoustu věcí. Prý aby prostor v obýváku naplno využil. Dárky pak navršil na podlahu pod kmen, takže jsme vždycky doufali, že domů donese co nejkratší stromek.

Toho roku musel být vánoční stromek obzvlášť malý, protože pod jeho kmenem zbyl prostor pro několik hodně velkých dáreků. Jedním z nich byla moc pěkná motokára, kterou táta vyrobil ve své dílně a máma do ní ušila červené polstrování. Máma s tátou vyráběli všechny dárky vždycky sami. Tehdy jsem ještě netušila, že jiné děti dostávají dárky, které jim rodiče kupují. Sotva jsem věděla, že jiní lidé vůbec mají nějaké děti, které dostávají dárky. V těchhle věcech jsme neměli zrovna přehled. Carl i já jsme prostě měli radost z toho, co jsme dostali, a zvlášť z toho, že máme našeho tátu a mámu. No dobře, Carl na ně někdy byl trochu naštvaný, aniž sám pořádně věděl proč.

Novinka těchhle Vánoc tedy spočívala v tom, že babička byla mrtvá. To jsme nikdy předtím nezkoušeli a zjevně to nezkoušela ani ona sama. Každopádně vypadala dost udiveně, jak tam tak seděla v zeleném křesle a bez mrknutí oka zírala nahoru ke stropu na vánoční stromek. Podle mě se dívala na srdce, které jsem vyrobila z hnědého papíru. To ona mě naučila podobné věci. Ještě předtím, než pověděla tátovi všechno to, co neměla.

Říkali jsme si, že by s námi na Štědrý večer taky měla být u stromečku, než ji pošleme na další cestu. A měla by samozřejmě dostat dárek. No dobře, říkali jsme si to jenom my s tátou. Vlastně hlavně já. Máma

nakonec souhlasila jenom proto, že jsem ji s tím pořád otravovala.

Vybavuju si, že babička měla nohy přehozené přes malou židličku. Pamatuju si to hlavně proto, že jsem seděla na podlaze přímo před ní. Její fialové punčochy byly tak průsvitné, že jí pod nimi byly vidět kalhotky. Z pevných hnědých bot, které měla obuté, vanul sladký odér nějakého impregnačního prostředku. Předtím mi říkala, že ty boty jsou úplně nové a koupila si je v jednom obchodě na pevnině. Kromě toho na sobě měla šedivou sukni, červenou halenku a šátek s bílými racky. To všechno jsem našla na dně její tašky. Byla jsem to já, kdo trval na tom, abychom ji na Štědrý večer hezky oblékli. Nevypadalo by přece moc dobře, kdyby tam seděla v noční košili.

Od toho večera už si do toho zeleného křesla nikdo nesedl.

Nešlo to.

Byla na něm naskládána spousta věcí.

Protože si babička nemohla vybalit svůj dárek z novin sama, dovolili mi, abych to udělala já. Nejdřív jsem si pomyslela, že táta postavil motokáru i pro babičku, protože to taky byla dlouhá dřevěná krabice na kolech. Jenže on pro ni vyrobil rakev. Bez volantů a červeného polstrování. A bez víka. Víko není potřeba, řekl. V rakvi ležel jenom polštářek, kterým táta svoji matku ráno udusil.

Přendali jsme babičku do rakve a položili jí hlavu na polštářek, tentokrát ovšem na jeho horní stranu. Táta ji pak vyvezl zadním vchodem kolem domu, podél velké hromady dřeva až na pole za stájí a chlévy. Carl

a já jsme za ním jeli v našich motokárách a samozřejmě jsem to byla já, kdo ho roztlačil, protože jinak bychom se nehnuli z fleku. Nakonec přišla i máma. Vždycky na všechno potřebovala víc času.

Byla šílená tma, ale tam, kde jsme bydleli, jsme byli zvyklí být venku i za tmy. Toho vánočního večera musela být obloha plná mraků, protože jsme nezahlédli jedinou hvězdu a jen stěží se daly rozeznat obrysy lesa, který obklopoval dům i pole. Ráno trochu foukalo, ale teď se nepohnul ani lístek a po sněhu nebylo ani památky. Vánoce se zjevně rozhodly, že nám ukážou svoji tichou a tmavou tvář.

Pak jsme babičku zapálili za pomoci tuhého lihu v kostkách, novinového papíru a extra dlouhých sirek, se kterými jsme jinak měli zakázáno si hrát (což Carl porušoval). Samozřejmě jsme jí nejdřív sundali boty, byly přece úplně nové, a navíc naimpregnované.

Netrvalo dlouho a museli jsme kvůli žáru kousek poodejít. Brzy šlehaly plameny tak vysoko, že ze tmy vystoupilo napájecí koryto za plotem ohrady a na kraji lesa se dalo rozeznat husté křoví. Když jsem se rozhlédla kolem sebe, uviděla jsem vlastní stín, jak tančí na osvětlené stěně chlívů za mnou. V záři ohně jsem taky jasně rozeznávala tátu a mámu. Drželi se za ruce.

Pak jsem se podívala na babiččino tělo v plamenech a na její bílé vlasy, které zrovna taky začínaly hořet. Najednou se mi sevřel žaludek.

„Opravdu ji to nebolí?“ zeptala jsem se.

„Ne, nemusíš se bát,“ odpověděl mi táta. „O ničem neví. Už tu s náma není.“

Nasoukala jsem se do svojí motokáry, ale babičku jsem pořád viděla ležet v rakvi, takže mi jeho odpověď přišla trochu divná. Na druhou stranu jsem byla zvyklá vždycky naplno věřit tomu, co můj táta říkal. Věděl všechno. To on mi vysvětlil, že potmě člověka nemůže nic bolet. Tak třeba pod hladinou moře ryby vůbec necítí, že se nám chytily na háček, a zajíce v noci nebolí, když se nám chytí do pasti. „Tma odnáší bolest,“ říkal vždycky táta. „A my si bereme jenom tolik zajíců, kolik jich potřebujeme.“ Proto mohli *dobří* lidé jako my chodit na lov v noci.

Navíc dostatečným důkazem bylo, že babička ze sebe nevydala ani hlásku, i když hořela. Jinak měla vždycky ve zvyku křičet, když ji něco bolelo nebo se jí něco nelíbilo. Nikdy jsem nikoho neslyšela rvát tak hlasitě jako ji jednou dopoledne, když dostala plechovkou tuňáka do hlavy. Babička se uměla rozčítit.

Když jsme se na ni šli druhý den ráno podívat, ještě trochu doutnala. Nebo spíš doutnaly zbytky z ní, protože upřímně řečeno toho moc nezbylo. Na jednu stranu mě trochu mrzelo, že je pryč, protože občas nebylo špatné, že s námi bydlela. Její palačinky byly úžasné.

Šla jsem se tam podívat ještě jednou během dne a nebylo tam vidět nic jiného než tmavá hlína a mírně ožehlá tráva. Táta mi řekl, že to tam upravil a všechno, co zbylo, zakopal do země. Nikdy mi neřekl kam.

Později jsem hodně přemýšlela, jestli táta opravdu udělal správnou věc, když babičku udusil tím polštářem. Ale trval na tom. Jinak by prý všechno bylo mnohem horší.

Když se to stalo, babička ze sebe nevypravila ani slovo. Jenom sebou v posteli tak divně házela, dokud nebyla mrtvá. Trochu mi to připomínalo ryby dusící se vzduchem na dně naší loďky. Pak jsme je kolikrát majzli do hlavy, aby netrpěly. O to přece jde, aby nikdo netrpěl.

Naštěstí byla toho štědrovečerního rána v babiččině pokoji úplná tma. V takové tmě ji přece nemohlo nic bolet. Tak jsem o tom alespoň tenkrát přemýšlela. Navíc to šlo rychle, protože táta pořádně přitlačil. Člověk tím kácením vánočních stromků, nošením prken, taháním nejrůznějších věcí a montováním nábytku zesílí. Možná bych to zvládla udělat i já, protože táta vždycky říkal, že mám na svůj věk neuvěřitelnou sílu a rozhodně nejsem žádná slečinka z města.

Já jsem nikdy nepřemýšlela nad tím, kdo vlastně jsem. Myslím, že jsem byla tím, co ve mně viděli. A občas i něčím, co neviděli.

Bydleli jsme na malinkém ostrůvku zvaném Hlava. Ležel kousek od jiného, mnohem většího ostrova. Žili jsme tam jenom my. A vystačili jsme si.

Ostrůvek Hlava byl s hlavním ostrovem spojený úzkou šíjí zvanou Krk. Nevyznám se moc v časových údajích, ale táta vždycky říkal, že za slabou půlhodinku ostré chůze člověk dojde od našeho domu přes Krk až k nejbližšímu shluku domů. A o čtvrt hodiny déle to trvalo do největšího městečka na ostrově. Považovala jsem Korsted pomalu za velkoměsto, ale babička

mi řekla, že je v porovnání s nejbližším městem na pevnině jen miniaturní. Už jen pomyslení na takové množství lidí mě děsilo. Necítila jsem se s jinými lidmi dobře. Člověk u nich nikdy neví, na čem je, říkal táta. Prý se nesmím nechat ošálit jejich úsměvy.

Výhodou přítomnosti lidí na hlavním ostrově ale bylo, že měli všechno, co jsme potřebovali. Takže vlastně byla pravda, že bez nich bychom si neporadili.

Když už se tátovi moc nechtělo odjíždět v noci z Hlavy, byla jsem to hlavně já, kdo pro nás začal shánět všechno možné. A v tu samou dobu mě taky naučil, jak na to.

Na začátku jsme ještě jezdili v našem pick-upu spolu. Zpravidla jsme vyráželi uprostřed noci, kdy lidi tvrdě spí. Našli jsme si vhodné místo, kde jsme schovali auto. Pak jsme se plížili mezi domy a brali si všemožné věci ve stodolách a různých přístavcích, někdy i v kuchyních nebo obývacích. Jednou jsme se dostali až do ložnice k jedné paní, která byla tak opilá, že jsme si mohli vzít i její peřinu. Potom jsem hodně přemýšlela o tom, co si asi pomyslela, když se vzbudila a peřina byla fuč. Táta říkal, že ji další den potkal na ulici v Kors-
tedu. Prý vypadala trochu zmateně. No nebylo divu. Ta peřina byla vycpaná husím peřím, prý ji zdělila, říkal táta. Možná si říkala, že ta peřina uletěla?

Péřovou přikrývku dostala máma, a já jsem si tak mohla vzít její peřinu, kterou táta na začátku roku dostal výměnou za moc pěkně udělaný lis na masovou roládu. Tahle peřina byla pro změnu vycpaná kachním peřím. O pár měsíců později jsme si lis na roládu u holiče zase vzali. Nikdy jsme neplánovali mu ho nechat.

Holič s manželkou spali ve druhém patře a kuchyně, kde měli lis uložený, byla v přízemí. Dokonce ani neměli zamčený vchod do kuchyně z průjezdu, takže nám to výrazně usnadnili. Vytvořila jsem si teorii, že holič vlastně chce, abychom přišli a vzali si, co nám patří. Nebo co patří jemu – kdo ví, jak to vlastně bylo. Jeho manželka vždycky hrozně smrděla, člověk ji cítil až dole v kuchyni! Kdybych byla na holičově místě, dala bych přednost variantě, že někdo ten lis na roládu vymění za *ni*. Táta říkal, že to je parfém.

Mámina kachní peřina dlouho zapáchala po holičově ženě, ale když jsem ji dostala já, už naštěstí voněla po mámě. Ten parfém už skoro nebyl cítit, a kachny už vůbec ne. Ale mámina nová husí peřina pro změnu výrazně smrděla po alkoholu. Máma nikdy nepila nic silnějšího než kávu se smetanou, a nakonec už jenom vodu z pumpy, ale k tomu se dostanu.

Táta si uměl výborně poradit s dveřmi i s okny. Prý se to naučil od svého vlastního otce. Já jsem se s dědou nikdy nesetkala, ale vím, že se jmenoval Silas. Táta mě učil, jak se to dělá, a já jsem si to doma v dílně zkoušela pořád dokola jako blázen. K nácvičku mi sloužily různé dveře a okna, které jsme našli. Na skládce na hlavním ostrově se jich válely spousty. Nabrali jsme si jich tolik, co jsme jen uvezli. Nechápu, proč lidi něco takového vyhazují. Vždyť se dají opravit. A otvírat, zavírat nebo si s nimi můžeme jinak hrát.

Snažili jsme se vyhýbat domům, kde si lidi nechali udělat nové dveře, protože bylo těžké se do nich dostat. Pokud tedy jejich obyvatelé nezapomínali zamykat. Naštěstí takových domů s novými dveřmi na ostrově moc

nebylo. Ale i když jsme se nedostali do domu, lidi většinou měli poblíž stodolu nebo přístřešek, a tak jsme si vždycky něco odnesli. Jednou jsme si odvedli prase. Žádné jsme neměli a místní farmář jich měl spoustu. Sám by je v životě nemohl všechna sníst. Tehdy jsem se divila, že ze sebe to prase nevydalo ani hlásek. Vůbec nedalo najevo strach, když ho táta zvedal. Asi to bylo proto, že to se zvířaty opravdu uměl. Se všemi zvířaty. Taky je uměl velice šikovně zabít tak, že nic necítily. I to patří k tomu, umět se zvířaty zacházet, říkal.

Když došlo na moji samostatnou akci, nejdřív se mi moc nechtělo. Zvláště proto, že při naší poslední výpravě s tátou to málem neskončilo dobře. U cesty jsme našli dvě dlouhé rezavé traverzy a složili jsme je dozadu na auto, ale když jsme v jednom městečku objížděli roh domu, jedna z nich bouchla do zdi. Způsobilo to přílišný rámus. V několika oknech se rozsvítilo světlo, ale tátovi se v poslední chvíli podařilo sjet na úzkou štěrkovou cestu a zastavit ve stínu ohrady, takže nás nikdo neviděl. Druhý den jsme traverzy vyvlekli do prvního patra, kde zůstaly ležet v chodbě. Člověk pak samozřejmě musel dávat pozor, aby si o ně neukopl palec.

Ještě jednou nás málem chytily, ale to byla moje chyba. V garáži místního instalatéra jsem šlápla na poklici kola. Pak jsem se schovala v rohu a zadržela dech, protože jsem slyšela, jak instalatér otvírá dveře do garáže. Nebýt jeho kočky, která na něj v tu chvíli skočila, rozsvítit by a našel mě. Místo toho se obořil na kočku: „Sakra, tak to jsi TY, kdo tu dělá bordel? Pojď dovnitř!“

Když jsem vyšla z garáže, táta vypadal na omdlení. Celou dobu tam vzadu stál, všechno slyšel a samozřejmě neměl ani tušení, že vevnitř byla i kočka.

Brzy jsem nicméně začala v tátově nepřítomnosti na nočních výpravách spatřovat jisté výhody. Byla jsem menší než on, rychlejší a naučila jsem se pohybovat tiše jako myška. Musela jsem ale chodit pěšky, protože řídit jsem vzhledem ke svému věku ještě nemohla a jezdit na kole se mi nechtělo. Někdy jsem celou cestu běžela. Další výhodou bylo, že jsem ve tmě viděla mnohem lépe než táta. „Musíš být jako sova,“ říkal mi často a já jsem se tím řídila, i když jsem neuměla létat ani otáčet hlavou tak daleko dozadu. Obě ty věci jsem ale poctivě zkoušela, než mi došlo, že mi to nebude nic platné. Carl se samozřejmě taky snažil. Šlo mu to o něco lépe. Máma se moc nevyjadřovala. Připadalo mi, že se jí naše noční výlety sice moc nelíbí, ale že je spokojená s kořistí, kterou jsme nosili domů. Zvláště s tím, co jsme nosili z kuchyně z hospody.

Jedna z mých prvních vzpomínek na náš život na ostrůvku Hlava je plná vůně čerstvé pryskyřice. Vybavuju si zvláštní odér, který mi pronikal do nosu, ulepené dlaně a tátův příjemný hlas vyprávějící o zvláštní šťávě proudící v kmenech stromů. Ta šťáva má prý báječné vlastnosti, protože je schopná strom ochránit proti vnějším útočníkům, hojit rány v jeho dřevě a uzavřít hmyz do průhledné krusty, kde zůstane na věky věků. A taky si pamatuju, jak jsem pozorovala malého

mravence lezoucího nahoru po kůře stromu. Úspěšně se vyhýbal lepivým zlatým kapkám, pak na chvíli zmizel v malé štěrbině, aby se za moment zase objevil o kousek výše. Nahoru, výš a ještě výš.

Později jsem mnohokrát šeptala krvácejícím stromům, že se jejich rány určitě uzdraví, protože mají k dispozici mocného léčitele a ochránce – pryskyřici. Stromy se staly mými kamarády.

A mravenci byli naši společní známí. Nikdy na stromech nechyběli, ti malí vytrvalí tvorové, kteří si vždycky všude proklestili cestičku. Nahoru na stromy, dolů ze stromů, přes trávu, přes dvůr, přes kuchyň, do skříně, do sklenice s medem a pak přes obývací zpátky domů do mraveniště. Když jsem je pozorovala, obvykle s sebou vláčeli nějakou potravu, případně cosi na první pohled zbytečného. A někdy taky svého mrtvého příbuzného.

Vlastně nevím, jestli by i jiní lidé považovali stromy za náš domov za les. Kolik stromů je vlastně potřeba, aby už to splňovalo definici lesa? Ale pro mě a pro Carla to les byl. A ne malý. Dokonce víc než les. Byl to svět bez hranic plný vůní a zvuků a života, který někde daleko odsud přecházel v krajinu skřivánčího zpěvu, vřesu a travin mizejících v písku, ve vodě a v nekonečném moři.

Než jsem ale objevila ten vřes a moře, chvíli to trvalo. Na začátku mě zajímal jen ten jeden strom. Jediný krvácející strom a chytrý mravenec vyhýbající se lepivému zlatu, které ho mohlo udusit.

Později jsem si začala všimnout i dalších stromů. Třeba jedlí sklánějících své mohutné větve k zemi, jako kdyby

chtěly naslouchat, co jim půda šeptá. Nebo smrků. Ty vždycky působily hrozně smutně. A i když některé z nich vyrostly do neuvěřitelné výšky, pořád jako kdyby jejich vršky tesklivě vzpomínaly na místo, ze kterého vzešly. To s borovicemi se to mělo úplně jinak. Z jejich hustých větví vyzařoval dojem síly, podtržený rozježenými jehličkami a trčícími šiškami. Měla jsem z nich často dojem, že je jim země pod nimi úplně lhostejná. Jsem si jistá, že hleděly směrem k obloze a možná by se i rády vznesly směrem k mrakům, kdyby našly způsob, jak se vytrhnout z kořenů. Ale stejně věřím tomu, že by se nakonec vrátily. Stejně jako já totiž na Hlavu prostě patřily.

Nejradši jsem ale asi měla jedle, i když myšlenka, že bych mohla létat, se mi taky docela líbila.

A pak tam samozřejmě rostly i listnaté stromy. Schovávaly se mezi jehličnany, ale jejich štíhlé našedlé kmeny končící zelenou záplavou se nedaly přehlédnout. Milovala jsem, když jejich listy podobné zoubkovaným srdíčkům rozechvěl vánek. To pak znělo jako krásný koncert. Měla jsem ten zvuk tak ráda, že jsem byla schopná sedět pod stromem a čekat i hodiny, než zafouká vítr. Živě si vybavuju, jak jsem byla vyděšená, když listy najednou na podzim opadaly a rozprostřely se na zemi kolem mě. Seděla jsem tam pak v záplavě ztracených srdcí. Pokoušela jsem se listy napíchat zpátky na větve, tedy jen na ty nejnižší, protože jsem nebyla zrovna čahoun. Ale moje snaha vedla jenom k tomu, že se k zemi snesla další záplava listů. Vůbec jsem to nechápala. Pak jsem se zeptala táty a ten mi to všechno vysvětlil.

Od té doby se pro mě les stal nejmilovanějším místem na světě. Pochopila jsem, že tam všechno funguje v koloběhu. Že se tam střídají jednotlivé barvy: od světle zelené přes tmavě zelenou, jasně červenou, zlatohnědou až po tu nejčernější černou. Že lesní půda potřebuje živiny, aby z ní mohl vyklíčit nový život. Že tma střídá světlo a světlo střídá tmu. Že ta spadaná ztracená srdce na stromech zase ožijou.

Dneska si myslím, že i táta byl nejšťastnější v lese. Uprostřed přírody. Mohl tam dýchat. Nikdy jsme si neuzili tolik čerstvého vzduchu a sluníčka jako tenkrát. A jsem přesvědčená o tom, že mu bylo stejně dobře jako mně, když jsme leželi na zádech v lesním mechu a pozorovali ptáky v korunách stromů. Uměla jsem napodobit hlasy všech ptáků ještě dřív, než mě máma vůbec naučila abecedu. Mimochodem, i když jsem ji uměla celou, končila jsem vždycky u Y.

Občas si říkám, jestli to nebyl právě všechny ten čerstvý voňavý vzduch, co udrželo tátu později naživu. A to sluneční světlo. Možná se vzduch a světlo dají skládat v těle k pozdějšímu použití, stejně jako člověk uchovává vzpomínky v hlavě, kvanta sucharů a sušenek v komoře, deštníky a poklice kol a staré gramofony v kuchyni, svorky a sítky na ryby a krabičky s jídlem v koupelně, balíky látek a traverzy a hnojiva a kanystry a noviny a deky v chodbě, náhradní díly a pružinové matrace a jízdní kola a loutková divadla a housle a křímivo pro slepice v obýváku, ručníky a akvária a šicí stroje a svíčky a krabičky na léky a hromady knížek a sladkostí v ložnici, vycpanou losí hlavu u zdi před ložnicí, kazety a peřiny a odvlhčovače a hliníkové tácky

a pytle se solí a kbelíky s barvou a mísy a plyšové medvídky a děti ve starém kontejneru.

Je mi samozřejmě jasné, že to zní trochu divně, takovýto výčet, ale tak to prostě u nás bylo. Postupně jsem zjišťovala, že nejsme jako ostatní. Máma to taky dobře věděla. Zrovna se chystám číst dopisy, které pro mě schovala do tenké zelené složky. „Pro Livii“, stojí na ní.

Tak se totiž jmenuju. Livie.

Nechci si je přečíst všechny najednou. Mrzelo by mě, že by mi rychle došly, takže si přečtu vždycky jen jeden. Mám spoustu času.

Můj táta *rozhodně* nebyl jako ostatní lidi.

Jmenoval se Jens.

Jens Haarder.

*Milá Livie,
tenhle list dávám navrch složky. Dejme tomu, že to je
jakýsi úvod. Ty další dopisy si můžeš přečíst v libovol-
ném pořadí. Nejsou nijak seřazené.*

*Nikdy jsem neměla odvahu říct Ti všechno, co jsem
chtěla, a když jsem potom přišla o hlas, tak už to ani
nešlo. Ale umím psát a Ty umíš číst, o to jsem se po-
starala. A tak si jednoho dne možná přečteš moje my-
šlenky, které jsem tady zaznamenala. Možná. Nevím,
jestli v to vůbec můžu doufat. Ale říkám si, že jestli ses
k těm dopisům dostala, už jsi na to dostatečně velká.*

*Už jsem Ti napsala pár delších dopisů, ale i několik
kratších. Jsou to spíš rychlé zápisky, myšlenky. Nevím,
kolik dopisů dám nakonec dohromady. Nebo jak to celé
skončí.*

*Ale schovávám tu složku s dopisy před Tvým tátou,
je to tak nejlepší. Ukládám ji mezi matraci a kraj poste-
le a zakrývám ji dekou tak, aby nebyla vidět. Zároveň
ji mám vždycky u ruky, když si vzpomenu na něco, co
bych Ti chtěla říct.*

*Teď se mi ale k té složce dostává hůř. Tolik jsem při-
brala, že už skoro ani nejsem schopná se otočit. Taky
mě teď všude bolí.*

*Odpusť mi, jestli budou moje dopisy občas trochu
chaotické. Ale ty se v chaosu umíš vyznat, takže snad
budeš rozumět všemu. Možná rozumíš i svému tátovi.*

*Chci, abys věděla, že ho miluju. Ale taky bys měla
vědět, že mě asi jednoho dne zabije. Já to pochopím,
Livie. Ale pochopíš to i Ty?*

Líbá Tě máma

P. S. Nevím, jestli náš život nazvat pohádkou, nebo hororem. Možná kombinace obojího? Doufám, že sis spíš užívala tu pohádku.

JENS HAARDER

Kdysi byl Jens Haarder vyhlášen nejhezčím mužem na ostrově, ale jak šel čas, důvody pro udělení takového titulu byly stále méně zřejmé. Částečně kvůli jeho nevzhledným a neupraveným vlasům a vousům, částečně proto, že od určité doby bylo těžké si ho vůbec *prohlédnout*. Nejen kvůli zmíněným hustým vousům, ale hlavně kvůli všem těm hromadám věcí, které se kolem něj nakupily. Nikdo by si nikdy nepomyslel, že to s Jensem skončí takhle.

Lidi na ostrově ho znali odjakživa. Vědělo se o něm. Byl k nepřehlédnutí, když projížděl Korstedem ve svém prehistorickém pick-upu. Starší ročníky na ostrově, které ostatně tvořily většinu jeho obyvatel, si dobře pamatovaly, že tím samým autem jezdil kdysi už jeho otec. Korbou míval naloženou renovovaným nábytkem nebo vánočními stromky. A taky tam vozil svého syna. Malý Jens sedával na korbě uprostřed nákladu a vůbec nezlobil. Naopak si celou cestu spokojeně pobrukoval.

Všechno to začalo až idylicky. Jens byl milované dítě, stejně jako jeho bratr Mogens. Oba chlapci vyrůstali v naprostém dostatku a relativním blahobytu v domě svých rodičů na ostrůvku Hlava. Navzájem si byli nejlepšími kamarády. Ostrůvek jim sloužil jako hřiště a poté, co začali otci pomáhat v dílně, se stal i jejich pracovištěm.

Jejich otec Silas dobře zvládal spoustu věcí, ale v první řadě to byl šikovný truhlář. Na svůj um byl náležitě pyšný. Dřevo vnímal jako drahocenný materiál, jako zázrak přírody. Přistupoval k němu s velkým respektem od chvíle, kdy první výhonek stromku vyrašil ze země, aby se z něj časem stalo palivové dříví, prkna, nábytek nebo vánoční strom. Nebo aby ho ten strom přežil. Z některých speciálně vybraných stromů se vyráběly krásně zdobené rakve, a jejich dřevo se tak mohlo vrátit do půdy, odkud kdysi vzešlo.

Oba synové zdělili talent svého otce pro řemeslo, ale tím podobnost mezi nimi končila.

Jens byl mladší z obou bratrů. Mladší, tmavší a hezčí, říkala si často jejich matka, když si kluci hráli na dvoře a ona je pozorovala z kuchyně. Mogens měl zase dobrou hlavu na učení a to ji uklidňovalo, protože to skýtalo naději pro jejich rodinný podnik, až ho synové jednou převezmou. Else Haarderová velmi věřila talentu svého staršího syna pro obchod, dokonce si v duchu říkala, že mu podnikání půjde ještě o něco lépe než jeho otci.

Protože Silas se sice těšil uznání jako truhlář, ale pokud šlo o finanční záležitosti, už to taková sláva

nebyla. Vydělával sice dost, ale peníze vynakládal spíš na neužitečné harampádí než na další rozvoj svého podnikání. Byl častým hostem v obou obchodech s použitým zbožím na ostrově, a kromě toho disponoval pozoruhodným talentem objevit se ve správnou chvíli právě u těch domů a stodol, kde se někdo chtěl něčeho zbavit. A tak se Silas vždycky radostně vracel domů s tím nebo oním úlovkem.

Manželku tím nadchl jen zřídka, ale nemohl si pomoci. A kromě toho byl pevně přesvědčen o tom, že se mu všechny ty věci jednoho dne budou hodit. Člověk musí mít tu správnou představivost, říkal. Těch možností! I ty nejobyčejnější věci v sobě mohou skrývat velkou hodnotu. Copak nevyrobil z dvanácti starých podkov přenádherný lustr? V tom mu musela dát Else za pravdu. Byl opravdu krásný a originální. Později se mu podařilo několik takových lustrů prodat turistům, kteří sem jezdili na letní pobyty, takže měl důvod přinést domů další hromadu starých podkov.

Silasův talent pro dřevo se neomezoval jen na jeho opracovávání, přitesávání nebo ohýbání. Zajímal se o něj i ve fázi, než se mu dostalo pod hoblík. O všechny stromy na ostrůvku se staral, jako by byl jejich biologický otec. Co se týče jeho skutečných synů, měl docela štěstí v tom, že s nimi svou vášeň i znalosti mohl sdílet. Jens měl les rád celým svým srdcem, Mogens spíše rozumem. Neboli když se kácel strom, Jens z toho měl knedlík v krku, kdežto Mogens dychtivě počítal, kolik jim to vynesou.

Silas Haarder oba své syny miloval. Ale Jense přece jen o něco víc.

Silas jednou dostal nápad rozšířit stávající smíšený les o lesní školku, kde budou pěstovat vánoční stromky. Byla to jedna z nejzajímavějších myšlenek, které ho kdy napadly, a každopádně ta nejvýdělečnější. Začali nabízet vánoční stromky a větve na výzdobu stálým obyvatelům ostrova i těm několika turistům, kteří sem na Vánoce jezdili. A díky tomu si sami mohli vánoční svátky zpestřit trochou luxusu navíc. Tedy jenom když se Else Haarderová stačila k vydělaným penězům dostat předtím, než je Silas utratil za různé zbytečné harampádí.

Na lesní školku bylo dost místa, protože celou Hlavu měli jen pro sebe. Nikomu jinému se zjevně nechtělo bydlet na tak odlehlém místě. A to tehdy Hlava bývala malebnější, protože stromy a keře se ještě nezačaly nekontrolovaně šířit a postupně zarůstat paseky, na kterých se pásala zvěř. Zato ale lidé rádi chodili na Hlavu na návštěvu, nechat si něco opravit nebo si jen tak popovídat, i když museli vážit docela dlouhou cestu po úzké šíji spojující Hlavu s hlavním ostrovem. Silase měli lidi na ostrově rádi. Vážili si jej pro jeho šikovné ruce a nad jeho zvláštnostkami se chápavě usmívali. Všichni třeba věděli, že si se svými stromy povídá. Jeho vánoční stromečky byly tak oblíbené mimo jiné proto, že se lidi těšili, až Silase zase uslyší, jak stromku šeptá něco na rozloučenou, než ho podá zákazníkovi. Potom si v prosincovém mrazu třel ruce o sebe, aby se trochu zahřál, a tvářil se smutně. Jeho manželka mezitím inkasovala peníze.

Silas tedy dost vybočoval z davu, ale nikdo nepochyboval o tom, že je dobrý člověk. A rakve, které vyráběl,

byly tak pěkné, že si lidi považovali téměř za čest, že v nich mohou být pohřbeni.

Nikdo kromě Silase Haardera a jeho mladšího syna ovšem nevěděl, že rakve jsou před předáním zákazníkům pečlivě testovány. Noc poté, co Silas rakev dodělal, se on a Jens vyplížili do dílny, zatímco Else Haarderová a Mogens tvrdě spali. Pak si lehli do rakve, Silas jako první a Jens si mu následně vylezl na břicho. Všude kolem tma a vůně čerstvého dřeva.

Pro Jense to byly chvíle štěstí a absolutního pocitu bezpečí. Ozvěny těch momentů v něm zůstávaly i o řadu let později, kdy se vzpomínky na pravidelnou černou hodinku v rakvi pomalu rozpouštěly v záplavě ostatních rozmlžených zážitků z dětství. Tma byla jejich důvěrně známý přítel. Její objetí bylo tak příjemné.

Jens si s otcem vždycky vykládali o prodejci kol, o pekaři nebo o komkoliv jiném, kdo právě zemřel a brzy tu bude ležet. Silas většinu lidí na velkém ostrově dobře znal nebo minimálně znal někoho, kdo znal nebožtíka. Ne že by ty mrtvé nějak pomlouval. Pokaždé o nich říkal jen pěkné věci. Třeba že se pekař vždycky dobře staral o svoje křesy nebo že pošťák cítil ke své ženě tak velkou porci lásky, že se o svůj cit musel podělit se třemi dalšími ženami na ostrově.

Silas svému nejmladšímu také svěřil, že starosta Korstedu skladuje na dvoře spoustu věcí, které se mohou leckomu dalšímu hodit a dají se vzít. Ale člověk při tom musí být potichu jako myška, nesmí ho nikdo vidět a nemůže o tom nikomu vykládat, nejméně ze všech samotnému starostovi. Prý je to taková malá zábavná

hra, kterou starosta provozuje s několika málo zasvěcenými. Po jeho smrti byli na ostrově lidi, kteří ve hře pokračovali, ale celé to bylo hrozně tajné, a tak o tom Jens nesměl mluvit před Mogensem ani nikým jiným. A už vůbec ne před mámou, které takové hry nebyly moc po chuti.

Co bylo řečeno v rakvi, mělo zůstat v rakvi. Tak zněla jejich dohoda.

Na druhou stranu ale neplatilo, že co bylo *položeno* do rakve, to tam také zůstalo. Tu noc, kdy připravovali rakev pro pekaře, se Jens už už chystal vlézt do rakve za otcem, ale najednou ho něco napadlo. Otočil se a začal se prohrabovat v bedně za soustruhem.

„Co to děláš, Jensi?“ ozvalo se z rakve.

„Vzal jsem s sebou jeho váleček na těsto,“ zašeptal Jens pyšně, když konečně vlezl do rakve. „Pekař bude rád, že ho má u sebe, ne? I když je už rukojeť na jedné straně ulomená.“

Váleček o sobě dal vědět hlasitým bouchnutím o dno rakve. Chvíli bylo ticho, pak se Silas ozval.

„No, já ti nevím. Teď už ten váleček přece jenom patří docela dlouho mně, Jensi. A mám ho celkem rád. Proč bych si ho jinak taky nechával? Nevidím jedinej důvod, proč pohrbívat tak bezvadnou věc, která se dá ještě použít. Navíc nám bude pekaře připomínat, ne? Takže bude lepší, když si ho necháme. Pekař ho stejně tam, kam se chystá, potřebovat nebude.“

„Myslíš jako v rakvi?“ zašeptal Jens.

„No myslel jsem spíš potom.“

„Potom? On bude ještě někde jinde?“

„No, to záleží na tom, jakej to byl člověk.“

„Jako jak dobře uměl péct?“

„To ani tak ne. Spíš jak se choval k ostatním lidem.“

„Jednou po mně hodil takový to cukrářský zdobítko.“

„Fakt?“

„No jo, protože jsem okouněl ve dveřích do pekařství a zkoumal futra. Ty futra jsi pro něj přece na jaře dělal ty.“

„No a vzal sis pak to zdobítko?“

„Jasně.“

„Tak tos udělal dobře.“

„A kam teda ten pekař půjde? Když po mně hodil to zdobítko...“

„To nikdo neví, rozhodne si to příroda. Ale až se jeho tělo v rakvi začne rozkládat, unikne z něj duše a promění se na něco jinýho. A co to bude, to právě záleží na pekařovejch zásluhách.“

„Co by to mohlo bejt? Motýl? Stýblo trávy? Kočár?“ zeptal se Jens. „Nebo třeba prasnice?“ Představit si pekaře jako prasnici mu nedělalo zase takový problém.

„Kdo ví.“

„A nemůže z něj bejt zase pekař?“

„To asi ne.“

„Ale zůstane tady na ostrově?“

„Co já vím.“

Jens o tom nočním rozhovoru v rakvi později hodně přemýšlel. Těšilo ho, že smrtí všechno nekončí. Na druhou stranu se mu moc nelíbilo, že netuší, čím se po smrti stane. Takže by asi nejradši zůstal napořád Jensem. Třeba úplně nesnesitelná pro něj byla představa,

že se promění v komára. To už je lepší mravenec, který alespoň nelétá kolem a neštípe lidi. Nebo strom, z něhož jednoho krásného dne může být pěkná rakev, ve které se dá ležet a povídat si.

O smrti hodně přemýšlel, ale jednu věc by z hlavy nejradši úplně vymazal: že to nebude jenom on, kdo jednou musí umřít. I jeho máma a Mogens jednoho dne zemřou. A jeho táta. Ať se pak ti tři promění na cokoliv, tak už nebude mít mámu, tátu ani bráchu. Na několik dní ho z toho rozbolelo břicho. Začal pak přemítat o tom, jestli nakonec není lepší umřít jako *první*, protože pak o svoji rodinu nepřijde. Ale nemrzelo by pak jeho rodinu, že přišli o *něj*? A jestli se z něj po smrti stane strom, kůň nebo třeba strašák na poli, poznají ho v té nové podobě? Existuje vůbec horší představa než se proměnit na strašáka, kterého nikdo nepozná, a jenom tak viset na tyči a děsit ptáky? Nebo co když se z něj stane váleček na těsto? A co když se pak ten váleček rozbije?

Myšlenky mu vířily v hlavě jako šílené, až skončil u barvitě představy, jak ho v podobě poškozeného válečku odvázejí na skládku. Jednou jel s dědou na skládku na hlavním ostrově. Odváželi tam hromadu věcí, které už máma nechtěla doma ani vidět, protože byly rozbité. Když se vrátili domů, přišel zrovna táta z lesa. Tehdy poprvé ho viděli opravdu rozzuřeného. Úplně vzteky zbrunátněl kvůli tomu, že ty věci odvezli bez jeho svolení. A mámě zabralo většinu odpoledne, než svého muže uklidnila. Pak spolu seděli na lavičce a drželi se za ruce. Kluci hráli fotbal a byli rádi, že je klid.

Nějaký čas poté zemřel jejich děda. Mogens a Jens si nejdřív mysleli, že se od nich očekává truchlení. Ale pak jim bylo vysvětleno, že to vlastně zase tak smutné není, protože dědeček už byl hodně starý, a tak už jako dědeček ani moc nemohl fungovat, a mohl tudíž umřít. Je pravda, že ho ani moc dobře neznali, protože bydlel až v Sønderby, na jejich ostrůvek zavítal jen zřídka. A když už tam byl, tak aby z něj slovo páčil heverem. Takže se nedalo říct, že by jim *opravdu* chyběl. Přesto musel Jens pořád myslet na to, v co se chtěl děda po smrti proměnit. A jestli se mu to splnilo.

Tu noc, kdy dole stála připravená dědova rakev, se Jens konečně mohl s někým o své úvahy podělit. Pohodlně ležel na tátově měkkém břiše. Otec ho objímal svými velkýma teplýma rukama. Občas na čele ucítil jeho vousy, a i když to trochu škrábalo, vlastně to bylo příjemné. Nadechovali se a vydechovali ve stejnou chvíli, jako kdyby se domluvili.

„V co se podle tebe děda promění?“

„Byl to hodnej člověk. Takže podle mě v něco hezkýho.“

„Takže ne v komára?“

„Ne, to asi ne.“

„Tak ve strom?“

„Jo, strom je pravděpodobnější. Mohl by se proměnit ve vysokou rovnou jedli.“

„Tak to si musíme dát bacha, ať ho nepokácíme!“

Jens poznal podle pohybu vousů, že se táta usmál.

„Člověk klidně může porazit strom, když si zároveň váží života, kterej ten strom prožil. Co se týče tvýho dědy, tak možná udělal pár chyb, ale byl to dobrej